

Vrijdag 28 mei 1915 – ochtendeditie

Parijs, 27 mei. Officieel bericht van hedenmiddag (met weglating van het in vorige berichten reeds medegedeelde):

De Belgische troepen hebben in de avond van 26 mei twee Duitse aanvallen, ten noorden en ten zuiden van Diksmuide, afgeslagen. De eerste is in een tegenaanval afgeslagen, de tweede is door het vuur der Belgische troepen gestuit.

Parijs, 27 mei. Officieel bericht van vanavond: Langs het IJzerkanaal zijn bij tussenpozen artilleriegevechten geleverd. Verscheidene vinnige gevechten ten noorden van Arras hebben geleid tot nieuwe voordelen voor de Fransen.

Het gebruik van verstikkende gassen.

Londen, 27 mei. Reuters bijzondere correspondent in het hoofdkwartier schrijft dat de laatste gasaanval bij Ieper geen ander gevolg heeft gehad dan dat een groot aantal manschappen, waarvan er sommigen nog sliepen toen de verstikkende walm hen bereikte, hevig hebben te lijden gehad. Materiële winst is er echter niet mee behaald. Bijna al het verloren terrein is heroverd. Onze mannen zijn door de laatste euveldaad meer dan ooit besloten om de vijand die zulke wrede, hardvochtige methoden toepast te verdelgen, en de geest der manschappen wordt er nog meer door verbitterd.

De aanval werd maandag even voor het ochtendkrieken ondernomen. Blijkbaar was het een wanhopige poging om ons het steunpunt bij Ieper af te nemen, want er werd veel meer walm verspreid dan bij vroegere aanvallen. Ooggetuigen verzekeren dat de wolk op sommige plaatsen 40 tot 50 voet hoog was, terwijl de walm zo scherp was dat men op 3 mijl afstand nog respirators moest

dragen. Velen beweren zelfs dat de uitwerking van het gas tot op 10 mijl van leper werd gevoeld.

Het merendeel der manschappen die de tijd hadden om hun respirators voor te binden, hadden er zo goed als geen hinder van, doch een groot aantal werd verrast en kon niet meer van de respirators gebruik maken. Misschien waren er ook wel, die er hun tegenwoordigheid van geest bij verloren. Een regiment, dat zich bijzonder geoefend had in het gebruik van de respirators, kwam er zonder enig verlies af. Allen zijn het er over eens dat de mannen prachtig stand hielden tegen het gas, waarop ze in het geheel niet waren voorbereid. De vijand, hopende dat het gas onze mannen in de duisternis zou verrassen, dacht onze linie te zullen doorbreken, maar hij bemerkte spoedig zijn misrekening.

Het hulphospitaal bood een vreselijke aanblik. Geneesheren verzekeren dat ze nooit iets ellendigere hebben gezien dan dat krachtige mannen in de bloei van hun leven plotseling zijn neergesmaakt door een macht die ze niet kunnen weerstaan. Enkele dappere kerels deden hun uiterste best om hun benauwdheid te verbergen, maar hun zwoegende borst en schrapende keel spraken voor zichzelf. Het hospitaal was vol hoestende, brakende en kokhalzende mannen. Sommigen waren er zo vreselijk aan toe, dat ze de geneesheren en verpleegsters toeschreeuwden hen toch neer te schieten. Er waren er die zich aan de keel rukten om verlichting te krijgen. Anderen lagen machteloos neer, te uitgeput om de ongelijke strijd voort te zetten.

De behandeling is eenvoudig. Het enige wat men kan doen is het toedienen van ammoniumcarbonaat, opgelost in water. In erge gevallen kan tijdelijke verlichting worden gegeven door toediening van zuurstof.

De verschijnselen van de gaspatiënten zijn naar het schijnt in drie soorten te verdelen. De acute vergiftiging, de eerste uitwerking van het gas, wordt na ongeveer twee etmalen gevolgd door een periode van rust. In de meeste gevallen herstelt de patiënt na die periode, doch in erge gevallen treedt er acute bronchitis op, veelal met dodelijke afloop.

Belgische kinderen.

Mevrouw De la Faille en de heer Kellenaers, van het R. K. Huisvestingscomité te Leiden, zijn aldaar gisteravond aangekomen met 34 noodlijdende Belgische kinderen uit Antwerpen, Brussel, Leuven en Dinant.

De kinderen zijn voorlopig ondergebracht in het gesticht de Voorzienigheid en zullen waarschijnlijk vandaag naar Leeuwen bij Druten (Gelderland) worden gebracht, waar zij bij verschillende families zullen worden opgenomen.

Van Rotterdam naar Den Haag werd wegens de ontsporing bij Beukelsdijk gebruik gemaakt van de elektrische trein.

Het publiek in deze trein voelde er blijkbaar niet veel voor, met deze kinderen, die er begrijpelijkerwijze nogal verwaarloosd uitzagen, samen te reizen en enkelen toonden aanvankelijk, weinig van inschikkelijkheid te willen weten.

Zodra het publiek echter vernam, dat de kinderen 's morgens om 7 uur uit België waren vertrokken en sommige van huis en haard waren beroofd, spande ieder zich in om toch maar te zorgen, dat deze stumpertjes hun plaats van bestemming konden bereiken. Velen stonden hun plaats ogenblikkelijk ter beschikking van de heer Kellenaers. Zij hadden het gaarne voor deze kinderen over om te wachten op de volgende trein.

En hierbij bleef het niet. De reizigers tastten, alvorens het rijtuig te verlaten, in hun beurzen en in een ogenblik had de heer Kellenaers, die hoegenaamd niets had gevraagd, een som van fl. 35 ontvangen ten behoeve van zijn comité.

In Den Haag boden een luitenant en verschillende manschappen zich geheel vrijwillig aan om de kinderen van het perron van de elektrische trein over te brengen naar dat van de Hollandse Spoor.

Volgens de Vlaamsche Stem gaan er geruchten dat kardinaal Mercier ernstig ongesteld is. Onze correspondent te Leiden kan dit op gezag van de directeur van het R. K. Huisvestingscomité te Leiden, die de kardinaal woensdagmorgen heeft gesproken, ten stelligste tegenspreken. De kardinaal mag zich in een uitstekende gezondheid verheugen.

Belgische batterijen te Nieuwpoort en Sint-Joris.

Wij nemen uit de Legerbode – de Nederlandse uitgave van de Courier de l'Armée – die geregeld onder het Belgische leger wordt uitgedeeld, het volgende over aangaande de gevechten, in oktober geleverd:

De 2e legerdivisie was belast met de zware taak om in de omstreken van Nieuwpoort en Sint-Joris, de stelling welke het Belgische leger had ingericht, te verdedigen. De regimenten van de infanterie ontvingen van de artillerie een bijzonder merkwaardige ondersteuning.

Op het ogenblik dat, op de 17^e oktober, de eerste schoten van de beginnende veldslag in de sector welke ons bezig houdt worden afgevuurd, vindt men er geen andere artillerie dan de drie groepen van de 5^e, 6^e en 7^e gemengde brigade (de divisieartillerie van de 2^e legerdivisie vergezelt de brigade van admiraal Ronarch). Het duurde

echter niet lang of deze batterijen werden versterkt door twee groepen van de 3^e legerdivisie. Het geheel van deze artillerie kan aanzien worden als verdeeld in drie groeperingen.

De eerste, bij Sint-Joris, werd gevormd door de batterijen van de 7^e brigade met een sectie van de 5^e. Bij het aanbreken van de dag, op de 19^e oktober, bracht de 45^e batterij van de 3^e divisie, aan de verdedigers van Sint-Joris haar krachtige steun.

Een weinig meer naar achter, in de omstreken van mijlpaal 13, op de weg van Ramskapelle naar Nieuwpoort, vinden wij vervolgens de 28^e en 29^e batterij van de artillerie der 5^e gemengde brigade. De 18^e oktober, 's avonds, werden zij versterkt door de 44^e batterij, welke tot dezelfde groep als de 45^e behoort.

De laatste groepering tenslotte, verreweg de belangrijkste, is werkzaam ten westen en ten noordwesten van Nieuwpoort, en in het algemeen verdeeld over het terrein begrepen tussen het driekantig bos, dat men bemerkt aan de uitgang van deze stad en de geul, die naar de zee voert.

Behalve de artillerie van de 6^e gemengde brigade, nam de 30^e batterij van de 5^e er vanaf het begin stelling, dicht bij het hoger vermelde bos, met als opdracht een sector te beschieten, waarvan de weg van Oostende naar Nieuwpoort de spil vormt. De 19^e oktober komt de 6^e batterij te paard zich erbij voegen, daar zij tot de beschikking was gesteld van generaal Daufresne de la Chevalerie, commandant van de 8^e gemengde brigade. Eindelijk, de volgende dag, de 20^e, kwam de 43^e batterij, de derde van de reeds vermelde groep der 3^e divisie, haar krachten met die der voormelde batterijen verenigen, aldus een voorlopige groep uitmakend.

Deze laatste en die van de 6^e gemengde brigade, die beiden samenwerkten aan dezelfde gevechten, vormden overigens een enkele tactische groepering, welke bovendien in betrekking was met de Engelse marineartillerie, die, werkzaam van op de zee, haar krachtadig geschut met dat van onze dappere kleine batterijen verenigde.

Een weinig later, toen rondom Nieuwpoort de slag op het hevigst was, kwam een 2^e groep van de 3^e divisie de artillerie versterken, welke opgesteld was in de sector van Nieuwpoort. Hij bestond uit de 61^e, 62^e en 63^e batterij. Stelling nemend in de nabijheid van Groenendijk, nam hij, in samenwerking met de vermelde groepen, een werkzaam deel aan de hevige strijd, waarvan het bruggenhoofd van Nieuwpoort het toneel was.

Wij hebben de 45^e batterij van de 3^e divisie aanzien als deel makend van de groepering van Sint-Joris. Inderdaad, op 19 oktober bevel gekregen hebbend op deze plaats aan de verdediging van de IJzer mee te werken, kwam zij onder de bevelen van commandant Wery stoutmoedig post vatten op nauwelijks 250 meter afstand van de rivier. Enige goed gelegen heggen hadden hun eerst toegelaten de gekozen plaats te markeren, vanwaar zij onmiddellijk in werking traden, recht naar het oosten gekeerd en hevig de doelwitten beschietend, welke zichtbaar waren in de streek van Rattevalle en Mannekensvere. Om nochtans de volle uitwerking van het geschut te verzekeren en om de zijdelingse objectieven te kunnen bestrijden, welke een voortdurend gevaar voor de infanterie zijn, zag de 45^e batterij zich weldra verplicht het masker gedeeltelijk te besnoeien en zelfs zijn linkervleugel in te trekken, aldus eigen veiligheid aan de kracht der werking opofferend.

Maar alsdan, slecht voor het vijandelijk oog beschut, duurde het niet lang voor haar stelling aangeduid was en vanaf de 20^e oktober 's

morgens had zij vanwege de kanonnen van 77 en de houwiters van 105 een hevige beschieting te verduren, welke haar verscheidene malen verplichtte het schieten te staken. Aan de stukken worden een zeker getal manschappen gewond; meer naar achter zijn een zeker getal paarden gedood; anderen, verschrikkelijk gewond, moeten afgemaakt worden. Nochtans blijft de batterij op haar stelling vastgehecht, vanwaar, telkens het vijandelijke vuur verzwakt, zij haar wel gemikte en dodelijke vlagen naar de vijand zendt.

Doch het vuur van de Duitse batterijen groeit aan in hevigheid en in nauwkeurigheid; de stelling wordt werkelijk onhoudbaar. Langer daar blijven is zich blootstellen aan een nutteloze dood en een zekere vernietiging. De commandant vraagt de toelating om van stelling te veranderen en verkrijgt ze. De 20^e oktober, 's avonds, stelt hij zijn batterij op ten zuiden van het kerkhof van Nieuwpoort.

Het is van daar dat, gedurende de verschrikkelijke dagen van 21 tot 23 oktober, zij met haar merkwaardig juist gericht vuur de hardnekkige verdediging zal ondersteunen van het 7^e linieregiment ten oosten van Sint-Joris en de tegenaanvallen gericht op Lombardsijde Grote Bamburghoeve, door de troepen van de 2^e divisie en het 9^e linie.

Rondom nochtans woedt, zonder ophouden, de hevige beschieting. Een onophoudelijke hagel granaten van allerlei kaliber, gaande van de 77 tot de 280, langs de 105, de 150 en de 210, stort neer op Nieuwpoort, op de naburige loopgraven en in de nabijheid zelf van onze batterij. Deze houdt stand, ondanks de nieuwe verliezen die zij heeft geleden, en gaat dag en nacht met haar krachtige werking voort.

De 23^e oktober is zij in volle werking, wanneer een Taube haar overvliegt en een vuurpijl afschiet, aanduidend dat de stelling

gevonden is. Onmiddellijk wordt het wel gemikte vuur van kanonnen en veldhouwitsers op haar gericht. Door deze laatste beschoten, telkens zij het vuur opent, is de batterij opnieuw verplicht het schieten te onderbreken en het personeel zelfs in te graven; maar dit weerstaat in zijn dekkingen onbewogen aan het bombardement en herneemt zijn dienst aan de stukken zohaast er een rustpoos intreedt.

Op 24 oktober nochtans heeft de heldhaftige tegenstand der onzen de vijand niet langer kunnen beletten vooruit te rukken. De IJzer is op verschillende punten overtrokken en de 45^e batterij is verplicht te wijken. Om haar terugtrekkende beweging uit te voeren, is zij verplicht de bruggen van Nieuwpoort over te trekken, welke reeds sedert verscheidene dagen door de zware Duitse artillerie beschoten worden.

De toestand is hachelijk. De voorbereidselen tot het vertrek worden nochtans met de grootste kalmte uitgevoerd. Commandant Wery wist overigens, met zeldzame behendigheid, gebruik te maken van een zeer gelukkige onderbreking in het vijandelijke geschut, om de dodelijke zone te doortrekken, en geheel zijn volk en materieel, in volkomen orde, tot aan gene zijde van Nieuwpoort te brengen.

Vanaf de volgende dag was de 45^e batterij aan de dagorder van het leger gesteld. Een weinig later verkreeg zij het zo dapper veroverde recht, op de schilden de naam van het dorp Sint-Joris te schrijven, in welks nabijheid zij zoveel onversaagdheid en ongewone kracht aan de dag legde.

Wij hebben het overzicht van het Amerikaanse hulpcomité voor België, gedagtekend van 19 mei, ontvangen. Daaruit blijkt, dat tot 12 mei uit Rotterdam naar België is verzonden: 191.096 ton tarwe, 122.646 ton meel, 14.434 ton rijst, 22.102 ton erwten en bonen, 3906

ton vlees en spek, 41.740 ton maïs, 8780 ton aardappelen, 16.617 ton diverse levensmiddelen, 2701 pakken kleren enz.

Het overzicht bevat nu ook opgaven van de verschillende centra van distributie in België.

Vrijdag 28 mei 1915 – avondeditie

Rotterdam - Belgische vluchtelingen.

Het stoomschip Copenhagen is gisteravond van hier naar Engeland vertrokken met 499 Belgische uitgewekenen, mannen, vrouwen en kinderen.

Rotterdam - Steun aan invalide Belgische militairen.

Hier ter stede is een comité opgericht, hetwelk zich ten doel stelt steun te verlenen aan invalide Belgische soldaten.

Daartoe zullen kaarten te koop worden aangeboden, waarop enige invaliden staan en daaronder een kijkje op het slagveld.

De verkoop geschiedt uitsluitend door personen, die wegens de tijdsomstandigheden buiten verdiensten zijn geraakt.

De netto-opbrengst zal maandelijks worden afgedragen aan de consul-generaal van België alhier.

Het algemeen secretariaat is gevestigd Wijnhaven 101.

In het diamantbedrijf te Antwerpen komt van dag tot dag meer leven, zegt de Antwerpsche Tijdingen. In de stad en in de omliggende gemeenten in de fabrieken of slijperijen draaien een 2500 molens, de

particuliere molens die een tamelijk aantal diamantbewerkers thuis bezigen inbegrepen. Men mag dus zeggen, vervolgt het blad, dat er thans als klievers, snijders, verstellers, slijpers en schijfschuurders ruim 3000 vakmannen gebezigd worden. En het trekt daaruit het bewijs dat de handel dus ook moet toegenomen zijn. Overigens, er worden gemakkelijk passen afgeleverd voor heen- en terugreis naar en van Nederland aan de fabrikanten en handelaars van diamant.

Wij lezen in Antwerpsche Tijdingen:

Een groep burgers die bij de beschieting Antwerpen getrouw gebleven zijn, hebben het initiatief opgevat van een petitionnement, gericht tot het stadsbestuur, aan dit laatste vragend een officieel diploma uit te reiken aan al de bewoners van Antwerpen die hun haardsteden, niettegenstaande de bommenregen, niet hebben verlaten. Het verzoekschrift, dat opgeluisterd is door een prachtige waterverfschildering van Achille Kas, de talentvolle kunstenaar, ligt ter ondertekening.

Naar wij in het Handelsblad van Antwerpen lezen, heeft de Duitse regering in België het volgende bekend gemaakt:

Onlangs hebben 58 leden van de burgerwacht van Rhisnes en 40 leden van de burgerwacht van Emines (provincie Namen) geweigerd de verplichting te ondertekenen, waardoor ze zich verbinden voor de duur van de oorlog tegen Duitsland niet meer op te treden. Door hun weigering hebben ze getoond, dat ze zich aanzien als nog steeds tot het Belgische leger toebehorend. Bijgevolg werden ze overeenkomstig de bepalingen der Haagse Conventie als krijgsgevangenen naar Duitsland gevoerd.

Als gevolg van geschillen, gerezen te Brussel tussen de balie en het Duitse bestuur, hebben de Belgische advocaten, die te Parijs

verblijven, enige dagen geleden een vergadering gehouden in het Paleis van Justitie.

De vergadering werd voorgezeten door Brunet, oud deken der Balie te Brussel, bijgestaan door de comitésleden Dumont der balie te Brussel, Defays der balie te Luik, Malchair der balie te Antwerpen, Crafé der balie te Namen, Asou der balie te Doornik, Hanguinet der balie te Charleroi, Ronsse der balie te Gent.

Na een uiteenzetting der feiten door Brunet, namen de advocaten met algemene stemmen de volgende motie aan:

“De leden der Belgische balie, thans te Parijs, sluiten zich zonder het minste voorbehoud aan bij het waardig en krachtdadig protest van mr. Theodor, deken van de advocatenorde te Brussel en van de Belgische balies, tegen de schending door de Duitse overheid van de grondbeginselen van de rechtsorganisatie in België.

“Zij wenden al hun pogingen aan in den vreemde om de belangen van het vaderland te verdedigen en om hun landgenoten te beschermen, en verenigen hun krachten met die van hun collega's, die in het land zijn gebleven om alle inbreuken aan het volkenrecht en aan de internationale overeenkomsten aan de kaak te stellen. Zij tekenen voornamelijk protest aan tegen de instelling van uitzonderingsrechtbanken, welke door alle beschaafde naties worden verworpen.”